

Kommunstyrelsen i Uppsala kommun
Yttrande

a.remissvar@regeringskansliet.se
a.iu@regeringskansliet.se

Handläggare:
Hannes Vidmark

Yttrande över remiss SOU 2026:23 Tolkavgift och förbud mot barntolkning

Ert dnr: A2026/00510

Sammanfattning

Uppsala kommun välkomnar utredningens förslag om att införa ett förbud mot användning av barn som tolkar och tillstyrker det förslaget. Förslaget bedöms stärka barnets rättigheter och bidra till en mer rättssäker myndighetsutövning. Uppsala kommun efterlyser dock en möjlighet att göra undantag vid exceptionella omständigheter.

Kommunen avstyrker införandet av en generell tolkavgift. Även om viktiga kommunala verksamheter undantas, bedömer Uppsala kommun att förslaget i dess nuvarande utformning skapar otydlighet och indirekta trösklar i kontakten med det offentliga.

Förbud mot barntolkning

Uppsala kommun delar utredningens bedömning att barn inte ska användas som tolkar i kontakter med myndigheter eller i verksamheter som utför offentliga uppgifter. Att tolka i sådana sammanhang innebär ett betydande ansvar och kan medföra mycket olämpliga situationer ur ett barnperspektiv. Det finns även risker för bristande kvalitet i kommunikationen, vilket kan påverka rättssäkerheten.

Kommunen ser därför positivt på att ett tydligt förbud införs. De föreslagna undantagen för nödsituationer och enklare administrativa kontakter bedöms vara rimliga. Det bör emellertid också vara möjligt för en myndighet att göra undantag i det fall det inte visar sig möjligt att avgöra ett ärende eller fråga utan användande av barn som tolk och efter avvägning av undantag mot barnets bästa. Utredningen har belyst problemet och landat i att inte förslå ett sådant undantag men kommunen ser ändå risk att för att vissa ärenden i exceptionella fall inte kan avgöras rättssäkert utan en sådan möjlighet.

Tolkavgift

Övergripande synpunkter

Uppsala kommun noterar att utredningen föreslår undantag från avgift i flera centrala verksamheter, däribland socialtjänst och ärenden som rör barn och unga. Undantagen är positiva och minskar risken för negativa konsekvenser i särskilt känsliga sammanhang. Samtidigt bedömer kommunen att införandet av en avgift i andra delar av den offentliga sektorn får effekter som påverkar helheten i invånarnas kontakter med det offentliga.

Bedömningen av när avgift ska tas ut och inte innebär också tillkommande administrativa moment. Utredningen konstaterar att det inte går att förutsägbara effektiviteten av åtgärden vilket gör att kommunen ställer sig ännu mer frågande till förslaget.

Likvärdighet, förutsägbarhet och rättssäkerhet

Några typer av ärenden som inte är undantagna är till exempel ärenden om särskilt stöd till funktionshindrade och ärenden om färdtjänst. I utredningen benämns ärendetyperna som sådana där det som huvudregel ska gälla att tolkavgift ska tas ut. Ytterligare ett exempel är ärenden rörande förmyndare och gode män där avgift kan bli aktuell. Målgrupperna i den typen av ärenden borde inte vara prioriterade grupper för syftet med förslaget.

Hanteringen av en begäran om utlämnande av allmän handling är exempel på när gränsen mellan handläggning och faktiskt handlande, där det senare inte omfattas av förslaget om tolkavgift, kan bli diffus och svårbedömd.

Sammantaget ser kommunen stora utmaningar när det gäller tillämpning och enskildas acceptans av förslaget. Det kan i sin tur kan påverka rättssäkerheten i hela förvaltningskedjan.

Risk för otydlighet och tröskeleffekter

Kommunen ser en risk att ett system med avgifter i vissa verksamheter och avgiftsfrihet i andra kan uppfattas som svåröverskådligt och minska förutsägbarhet. Det kan därmed bli ett hinder för den enskilde och leda till osäkerhet kring vad som gäller i olika kontakter med myndigheter. Risken finns att individer avstår från kontakt även i situationer där avgift inte tas ut

Uppsala kommun vill framhålla vikten av att kommunikationen i offentliga kontakter fungerar väl. Om användningen av professionell tolk minskar i vissa sammanhang finns en risk för bristande förståelse mellan individ och myndighet som kan leda till felaktiga eller ofullständiga underlag. Kommunen ser därmed också risken för ökade krav på kompletteringar och omprövningar

Avslutande synpunkter

Uppsala kommun anser sammanfattningsvis att:

- förslaget om förbud mot barntolkning är väl avvägt och bör genomföras men att möjligheten till undantag i exceptionella fall bör övervägas
- införandet av en tolkavgift i övrigt inte bör genomföras, i vart fall inte utan omfattande justeringar

Kommunen ser också ett behov av att vidare analysera alternativa åtgärder för att stärka språkinlärning och integration utan att påverka tillgängligheten i kontakten med det offentliga.

Erik Pelling
Kommunstyrelsens ordförande

Peter Jernberg
Kommunsekreterare